

COVID-19 SÜRECİNDE NÖROPATİK AĞRI

Serdar AYKAÇ¹, Sinan ELİAÇIK¹, Hilal BOYACI², Derya YAPAR³

¹Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji AbD.

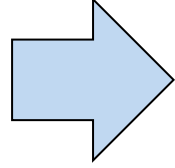
²Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları AbD.

³Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları AbD.

GİRİŞ

Nöropatik ağrı, sinir sisteminden kaynaklanan ve ilgili nöral yapıların innerve ettiği bölgelerde hissedilen ağrılar
Nosiseptif uyaran yoktur

COVID-19

Sinir sistemini multiple mekanizma ile nosiseptör uyarılabilirliğini ve dolayısıyla nöropatik ağrıyı tetikleyebilir

Nöropatik ağrı tanısı için standart yöntem yok
Nöropatik ağrı tanısı öykü, klinik olarak karakteristik semptomlar, somatosensöryel anormallikler, fizik muayene ve anket şeklinde tarama tanı için oldukça yardımcıdır

AMAÇ

Bu çalışmada amacımız akut COVID-19 sürecindeki hastalarda anketler ile nöropatik ağrı varlığının araştırılmasıdır

YÖNTEM

- ✓ Prospektif kesitsel çalışma
- ✓ Çalışma grubu
 - COVID-19 polimeraz zincir reaksiyon (PZR) pozitifliği ile tanı almış akut dönemdeki hastalar
 - Kontrol grubu: Kontrol grubunu ise benzer yaş ve cinsiyette dahil edilme kriterlerine uyan COVID-19 enfeksiyonu geçirmemiş bireyler
- ✓ Enfeksiyon ve Göğüs Hastalıkları kliniklerine başvuran ve dahil edilme kriterlerini karşılayan hastalar arasından rastgele örneklem yöntemi ile seçildi
- ✓ SPSS.22 paket programı kullanılarak istatistiksel analizler yapıldı

Çalışmaya dahil edilme kriterleri

- ✓ 18-60 yaş arasında erkek ve kadın
- ✓ COVID-19 PZR pozitif ve (Hasta grubu) enfeksiyonun ilk haftasında olan
- ✓ Nöropatik ağrı etiopatogenezinde yer alabilecek ilaç kullanmıyor olmak
- ✓ Daha öncesinde nöropatik ağrı şikayetleri olmayan veya nöropatik ağrı etiolojisinde rol oynayan faktörler açısından değerlendirilmiş ve ekarte edilmiş olan hastalar
- ✓ Santral veya periferik nöropatik ağrı etiolojisinde rol olan faktörlerden birinin bulunmaması:
 - Diabetes Mellitus
 - Tiroid bozuklukları
 - Böbrek yetmezliği
 - Kanser tanısı almış olmak ve/veya
 - Antineoplastik tedavi altında olmak

Çalışmaya dahil edilme kriterleri

- ✓ Bilinen ailevi veya inflamatuvar polinöropati tanısı almış olmamak
- ✓ İnme ve demiyelinizan hastalık, spinal kord yaralanması, veya miyelit, radikülopati tanısı almamış olmak
- ✓ Nöropatik ağrı etyolojisinde rol oynayan medikal tedavi altında olmayan
- ✓ Alkolizm, toksinlere maruziyeti, B vitamin eksiklikleri olmayan hastalar

YÖNTEM

S-LANSS

LANSS ağrı skalasının modifiye edilmiş formu

Nöropatik ağrıyı nosiseptif ağrıdan ayırt etmek için geliştirilmiş

0-24 puan arası

12 puan üzeri nöropatik ağrı lehine

VAS: Visual Analogue Scale

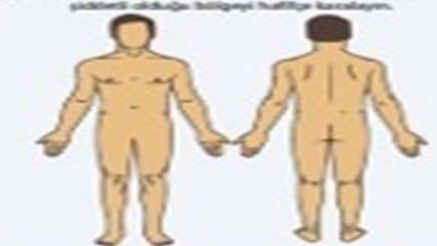
✓ Anket formları Nöroloji uzmanı hekim kontrolünde

S-LANSS Ağrı Skoru
Self-Leads Assessment of Neuropathic Symptoms & Signs Pain Score

Hastanın Adı Soyadı: _____ Tarih: ____/____/____

Bu sorulama formu, ağrının tipini belirleme ve sizin en iyi nasıl tedavi edileceğiniz konusunda yardımcı olabilir.

Lütfen ağrıya ilişkin bildiğiniz en detaylı bilgiyi aşağıdaki diyagram üzerinde işaretleyin. Eğer ağrının sadece belirli bölgede hissedildiğini belirtmek istediğinizde, bildiğiniz bölgeyi hafifçe karalayın.

Sıklıkla görülen diğer yerdeki ağrının geçen hafta ortalama şiddetini aşağıdaki çubuklarda işaretleyiniz.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ağrı yok Çok şiddetli ağrı

Kuşak veya yan tarafta yer alan 7 santral lezyonlu bölgede belirtilmiş olduğunuz yerlerdeki ağrılarınız için aşağıda belirtilenlik değerlendiriniz. Bu santral lezyonlar size uygun olabilir veya olmayabilir, ağrıya ne kadar şiddetli olursa olsun ağrıya en çok uygun işaretleyiniz.

1 Ağrıya ilişkin bölgede ilave olarak sızama, şişleme veya karıncalanma da hissediyor musunuz?
 HAYIR - Hissetmiyorum. (Bu tür hissetim yok)
 EVET - Sık sık hissetiyorum.

2 Ağrı çok şiddetli olduğunda, ağrı bölgesinde renk değişikliği oluyor mu (sarımsı veya beyazımsı renk olma gibi)?
 HAYIR - Ağrı olduğunda böyle bir değişiklik hissetmiyorum.
 EVET - Ağrıya ilişkin olarak normalden fazla görüldüğüne sebep olduğuma fark ettim.

3 Ağrı, vücudunuzun deri bölgesini dokunmaya karşı aşırı hassas yapar mı? (Derinin hafif dokunma ile ortaya çıkan ağrı veya his olmaması gibi).
 HAYIR - Dokunma bölgesindeki ağrı dokunmaya karşı normal hassas nedenden oluşuyor.
 EVET - Dokunma bölgesindeki cildin dokunmaya karşı hassas.

4 Ağrıya, bir tamamen farklı hisle (iken ve bütül hissetim olmaksızın ani ve patlamalar halinde his gelen) eşlik eden çarpıntı, kusma ve bulantı gibi.
 HAYIR - Ağrıya bu şekilde eşlik etmiyorum.
 EVET - Sıklıkla bu şekilde hissediyorum.

5 Ağrıya ilişkin bölgede, cildinde parmağın gibi hissetim olduğunda şiddetli sıcak oluyor mu?
 HAYIR - Yalnız ağrı yok.
 EVET - Sıklıkla veya ağrı olur.

6 Ağrı olan bölgeyi işaret parmağınızın ucu ile hafifçe masajın ya da hafifçe ağrıya bu bölgeyi aynı şekilde masajın (sıcaklık, ağrı bölgeye daha uzak bir bölgeyi veya tam karşı tarafta). Ağrı bölgeyi masajınızda ne hissediyorsunuz?
 Ağrı ile ağrıya bölge arasında fark yok.
 Ağrı alanında iltihaplanma, sızama, karıncalanma gibi his olmaması hissetiyorum.

7 Ağrı olan bölgeye hafifçe işaret parmağınızın ucu ile bastırın ya da hafifçe masajın bir bölgeye aynı şekilde bastırın (sıcaklık, ağrı bölgeye uzak bir bölgeyi veya tam karşı tarafta). Ağrı bölgeye bastırmanızda ne hissediyorsunuz?
 Ağrı ile ağrıya bölge arasında fark yok.
 Ağrı alanında iltihaplanma, sızama, karıncalanma gibi his olmaması hissetiyorum.

Puanlama: Toplam puanınız 12 ve üzerinde ise ağrıya nöropatik ağrı olma olasılığı yüksektir. Lütfen doktorunuza danışınız.

Teslim Puan (0-24): _____

VISUAL ANALOGUE SCALE

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

No Pain Mild Moderate Severe Very Severe Worst Pain Possible

0 1-3 4-6 7-9 10

YÖNTEM

Douleur neuropathique 4 (DN4)
ise nöropatik ağrı ile ilişkili
semptom ve bulguların bir araya
getirildiği anket

0-10 puan arası

4 puan üzeri nöropatik ağrı lehine

✓ Anket formları Nöroloji uzmanı hekim kontrolünde

4 Soru Nöropatik Ağrı Anketi
(Douleur Neuropathique 4 Questions [DN4])

Hastanın Adı Soyadı: _____ Tarih: ____/____/____

Görüşme		Evet	Hayır
1	Ağrınız aşağıdaki özellikleri taşıyor mu?		
	☐ Yanma hissi	☐	☐
	☐ Ağrı veren soğukluk hissi	☐	☐
	☐ Elektrik şokları	☐	☐
2	Aynı vücut bölgenizde hissettiğiniz ağrınız aşağıdakilerle ilişkili mi?		
	☐ Kanncalanma	☐	☐
	☐ Çivi - iğne batma hissi	☐	☐
	☐ Uyuşma	☐	☐
	☐ Kıpırtı	☐	☐
Muayene		Evet	Hayır
3	Ağrılı bölge muayenesinde aşağıdaki muayene bulguları var mı?		
	☐ Dokunma hipoestezisi	☐	☐
	☐ İğne hipoestezisi	☐	☐
4	Ağrılı bölgede ağrı fırça (firçalama) ile ortaya çıkıyor ya da artıyor mu?	☐	☐

Pain, 2005;14(2):23-26. Epub 2005;Jan-26. Comparison of pain syndromes associated with... (DN4). Bouhassira D, Attal M, Alshar R, Bouhassira F

Toplam Puan(0-10): (>4 Puan: Nöropatik Ağrı)

BULGULAR

	COVID-19 PCR + n=95	Kontrol n=80	P değeri
Cinsiyet (K/E)	54/41	45/35	>0,01
Yaş (Yıl)	41,03±10,79	40,79±9,93	>0,01
S-LANNS ortalaması	13,21±2,44	8,76±4,35	<0,01
VAS ortalaması	5,35±3,0	3,51±2,77	<0,01
DN4 ortalaması	5,58±2,36	3,54±1,07	<0,01

Akut COVID-19 geçiren vakalarda nöropatik ağrı varlığını desteklemektedir ($p<0,01$)

TARTIŐMA

- ❑ COVID-19'da uzun dönemde nöropatik ağrı ile ilgili çalıŐmalar yoğun olarak yapılmaktadır; prevalans %34,3
- ❑ Akut COVID-19 geçiren yatan hastalarda nöropatik ağrı DN4 skoru 4-6 arasındadır
- ❑ alıŐmamızda DN4 ortalaması $5,58 \pm 2,36$ olup literatür ile uyumlu
- ❑ Ancak akut COVID-19'da S-LANSS, VAS ile yapılmıŐ benzer çalıŐmalar yoktur

SONUÇ

- ✓ Bu çalışma ile akut COVID-19'da görülen nöropatik ağrıya dikkat çekilmeye çalışılmıştır
- ✓ Nöropatik ağrının COVID-19'da diğer semptomlardan daha az görülmesine rağmen erken tanısı ve yönetimi, hastaların yaşam kalitesini artırabileceği için önemlidir
- ✓ Ayrıca COVID-19'un uzun dönem komplikasyonları arasında yer alan nöropatik ağrının yönetimi ile ilgili çalışmalara yön verebileceği kanaatindeyiz

TEŞEKKÜRLER